

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. 8 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų
ministerijai

2022-05-25 Nr. (7.13-83Mr) 3- 3-2077
Į 2022-05-04 Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, įvertinusi Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymo ir susijusių įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus.

Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo projekto (toliau – KVCSI):

1. Įvertinę, kad:

1) kuriama nauja krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo sistema turi užtikrinti greitesnį reagavimą į gresiančias ar susidariusias krizes, ekstremaliąsias situacijas ar ypatingus įvykius, taip pat optimizuoti institucijų ir įstaigų veiklą,

2) pastaruosius keletą metų valstybės rezervo panaudojimo sprendimai preliminariai suformuojami dar iki to laiko, kol klausimas pasiekia valstybės rezervo koordinatorių,

3) KVCSI 9 straipsnyje jau siūloma nustatyti, kad Nacionalinis krizių valdymo centras informuoja Ministrą Pirmininką apie ypatingus įvykius, gresiančias ar susidariusias krizes ir ekstremaliąsias situacijas, analizuoja krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo duomenis, teikia pasiūlymus Nacionalinio saugumo komisijai ir Vyriausybei dėl situacijos valdymo priemonių; teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos, dėl atsako į krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir jų padarinių šalinimo priemonių; teikia siūlymus Vyriausybei dėl pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms valstybiniu mastu, krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos, atsako į krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir jų padarinių šalinimo užduočių skyrimo valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms; rengia ir (ar) dalyvauja rengiant krizių valdymo ir civilinės saugos srities įstatymų ir kitų teisės aktų projektus,

4) KVCSI 22 straipsnyje jau siūloma nustatyti, kad Nacionalinis krizių valdymo centras koordinuoja valstybės institucijų ir įstaigų pasirengimą krizėms ir valstybės lygio ekstremaliosioms situacijoms,

5) palikti valstybės rezervo koordinavimo funkciją Ekonomikos ir inovacijų ministerijai nėra prasmės (visus pasiūlymus ir sprendimus aptarus iki jiems patenkant pas valstybės rezervo koordinatorių *de facto* koordinavimas nebūtų vykdomas, tik parengiami nutarimų projektai dėl rezervo paskirstymo),

siūlome 9 straipsnio 1 dalį papildyti nauju punktu: „koordinuoja valstybės rezervą“ (vietoj dabartinio 11; atitinkamai dabartinį 11-ą nurodyti kaip 12-ą).

2. Prašome patikslinti KVCSI projekto 9 straipsnio 4 dalies tekstą „4) teikia siūlymus Vyriausybei dėl valstybinių pasirengimo krizėms ir ekstremaliosioms situacijoms, krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevencijos, atsako į krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir jų padarinių šalinimo užduočių skyrimo valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms;“, nes iš dabartinio

teksto neaišku, ką reiškia „Nacionalinis krizių valdymo centras atsako situacijoms, institucijoms ir įstaigoms.“

3. KVCSI projekto 9 straipsnio 8 dalyje įvardytos kompetencijos („dalyvauja konkursuose ar atrankose priimant valstybės institucijose ir įstaigose į valstybės tarnautojų, kurie pagal valstybės institucijos ar įstaigos kompetenciją organizuoja, koordinuoja, kontroliuoja krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimą, pareigas“) tikslingumas yra neaiškus, nes į atitinkamą instituciją priimant valstybės tarnautojus atrankos komisijose dalyvaujantys Valstybės tarnybos departamento ir atitinkamos institucijos atstovai atranką atlieka pagal pareigybės nuostatuose nurodytas funkcijas.

4. KVCSI projekto 18 straipsnio 3 dalis „3. Registrų ir informacinių sistemų valdytojai ir (ar) tvarkytojai privalo užtikrinti reikalingų duomenų iš registrų ir informacinių sistemų teikimą Valstybės duomenų valdysenos informacinei sistemai šio straipsnio 2 dalyje nurodytais tikslais“ yra keistina, nes, pagal Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo 11 straipsnio nuostatas, užtikrinant gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas, civilinės institucijos mobilizacijos plane numatytus veiksmus ir priemones, taip pat mobilizacinius nurodymus vykdo civilinei mobilizacijos institucijai pavaldus subjektas, o registrų tvarkytojai (pvz., Valstybės įmonė Registrų centras) dažnai nėra pavaldūs atitinkamų registrų valdytojams, t. y. registrų ir informacinių sistemų valdytojai ne visada gali įgyvendinti pavedimą užtikrinti duomenų teikimą Valstybės duomenų valdysenos informacinei sistemai.

5. KVCSI projekto 14 straipsnyje siūloma nustatyti, kad ūkio subjektai privalo dalyvauti rengiant savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planą ir su savivaldybės administracijos direktoriumi sudaryti sutartis dėl šiame plane nurodytų užduočių vykdymo. KVCSI 29 straipsnyje nustatoma, kad materialinių išteklių teikimo sutartys sudaromos Civilinio kodekso ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, ūkio subjektai pirkimuose dalyvauja, pasiūlymus teikia ir sutartis sudaro laisva valia. Atsižvelgiant į tai, nėra aišku, kaip tarpusavyje dera KVCSI projekto 14 ir 29 straipsniai.

6. Pagal KVCSI projekto 31 straipsnį, Nacionalinio krizių valdymo centro (toliau – NKVC) vadovas turi teisę laikinai pasitelkti atitinkamas kompetencijas turinčius valstybės institucijų ar įstaigų valstybės tarnautojus ir (ar) darbuotojus centro funkcijoms atlikti, taip pat yra išvardytos pasitelkimo sąlygos:

1) atitinkamos institucijos vadovas paveda savo valstybės tarnautojams ir (ar) darbuotojams vykdyti NKVC vadovo ar jo įgalioto asmens pavestas užduotis, net jei valstybės tarnautojai (darbuotojai) nėra davę sutikimo (žr. 31 str. 2 dalies 1 ir 2 punktus),

2) valstybės tarnautojai (darbuotojai) nustatytam laikotarpiui pasitelkiami Vyriausybės kanclerio įsakymu (žr. 31 str. 4 dalį),

3) pasitelkti valstybės tarnautojai (darbuotojai) yra pavaldūs ir atskaitingi NKVC vadovui ar jo įgaliotam asmeniui (žr. 31 str. 5 dalį).

Manome, kad:

1) siūlomos nuostatos prieštarauja viena kitai (neaišku, kaip pagal 31 str. 2 dalies 1 ir 2 punktus pavedimą daro institucijos vadovas (apie poreikį informuoja NKVC vadovas), o pagal 31 str. 4 dalį – Vyriausybės kancleris) ir Valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio 7 daliai („7. Karjeros valstybės tarnautoją laikinai perkelti į kitas pareigas galima tik su jo rašytiniu sutikimu, išskyrus karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejus“), pagal kurią perkelti į kitas pareigas galima tik esant valstybės tarnautojo rašytiniam sutikimui.

2) aiškinamajame rašte dėstomas teiginys, kad pagal KVCSI projektą valstybės tarnautojai (darbuotojai) būtų pasitelkiami, o ne laikinai perkeliama, t. y. būtų taikomas kitoks mechanizmas, nei nurodytas Valstybės tarnybos 21 straipsnyje, galimas tik tuo atveju, jei Valstybės tarnybos įstatyme taip pat būtų nustatytas papildomas, ne laikino perkėlimo, pasitelkimo būdas ir kartu aiškiai nustatyta, kas tuo metu atlieka valstybės tarnautojo (darbuotojo) funkcijas atitinkamoje institucijoje ir kad jis tuo metu atleidžiamas nuo jam nustatytų užduočių įvykdymo.

3) įvertinus, kad NKVC kompetencijos yra kur kas platesnės nei veikla karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų metu (pvz., pasiūlymu,

ataskaitų rengimas ir pan.), siūloma ydinga praktika sudaryti nekvestionuojamą teisę NKVC vadovui pasitelkti valstybės tarnautojus (darbuotojus) NKVC tiesioginėms funkcijoms atlikti tiek be valstybės tarnautojo (darbuotojo) sutikimo, tiek be atitinkamos institucijos vadovo sutikimo.

4) tikėtina, kad atitinkamos kompetencijos (reikalingos NKVC) valstybės tarnautojas (darbuotojas) bus asmuo, atitinkamoje institucijoje atsakingas už veiklos krizių valdymo ir civilinės saugos srityje koordinavimą, organizavimą ar užduočių įgyvendinimą, todėl, NKVC pasitelkus toki (-ius) asmenį (-is), institucija turėtų tik 3 dienas rasti ir paskirti kitą analogiškos kompetencijos valstybės tarnautoją (darbuotoją) minėtoms funkcijoms atlikti (tai *de facto* neįmanoma).

Įvertinę pirmiau išdėstytas pastabas, manome, kad šiuo metu galiojančio Valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio nuostatas papildžius nauju punktu „Kai yra tarnybinė būtinybė ir kai institucijų vadovai tokią galimybę suderina, Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis valstybės tarnautojas gali būti laikinai perkeltas iš valstybės institucijos ar įstaigos Nacionalinio krizių valdymo centro funkcijoms atlikti“ būtų sudarytos sąlygos visoms institucijoms, o ne tik NKVC, užtikrinti, kad bus pasirengta vykdyti veiklą ekstremaliosios situacijos (krizės) metu, t. y. nemanome, kad reikalingas naujas iki galo neišanalizuotas pasitelkimo mechanizmas.

Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo projekto (toliau – VTĮ):

siūlome papildyti 21 straipsnį 15 punktu „Kai yra tarnybinė būtinybė ir kai institucijų vadovai tokią galimybę suderina, Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis valstybės tarnautojas gali būti laikinai perkeltas iš valstybės institucijos ar įstaigos Nacionalinio krizių valdymo centro funkcijoms atlikti“.

Dėl Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymo projekto (toliau – VRĮ):

1. Įvertinę savo pasiūlymą KVCSĮ valstybės rezervo koordinatoriaus funkcijas priskirti NKVC, atkreipiame dėmesį, kad, pritarus pasiūlymui, turi būti keičiamas ir VRĮ 2 straipsnio 5 punktas „Valstybės rezervo koordinatorius – Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) įgaliota institucija **Nacionalinio krizių valdymo centras**, koordinuojantis valstybės rezervo tvarkytojų veiklą.“

2. Įvertinę, kad aiškinamajame rašte nėra paaiškinta, kodėl Valstybės rezervo įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje „valstybės rezervo tvarkytojas“ keičiamas į „kita įstaiga“ (VRĮ 13 straipsnyje siūloma nustatyti, kad „3. Vyriausybė ar jos pavedimu valstybės rezervo tvarkytojas **kita institucija** nustato valstybės, bei savivaldybių institucijas ir įstaigas, ~~ar įmones~~ **kitas įstaigas ir ūkio subjektus, gyventojus, Lietuvos Respublikos piliečius užsienyje, kuriems** paskirstomos valstybės rezervo lėšos ir materialinių išteklių atsargos, ~~Naftos~~ **naftos** produktų ir naftos valstybės atsargos ~~atsargos~~ skirsto Vyriausybė ar jos įgaliota institucija“), prašome aiškinamajame rašte nurodyti tokio siūlymo priežastį arba VRĮ projekto 13 straipsnio 3 dalį tikslinti taip: „Vyriausybė ar jos pavedimu ~~kita institucija~~ **Nacionalinis krizių valdymo centras** nustato valstybės bei savivaldybių institucijas ir įstaigas, kitas įstaigas ir ūkio subjektus, gyventojus, Lietuvos Respublikos piliečius užsienyje, kuriems paskirstomos valstybės rezervo lėšos ir materialinių išteklių atsargos, naftos produktų ir naftos valstybės atsargos“.

3. VRĮ projekto 13 straipsnio 4 dalyje siūlomais pakeitimais siekiama atsisakyti Vyriausybės dalyvavimo, pritarant valstybės rezervo materialinių išteklių panaudojimui. Atkreipiame dėmesį, kad atsisakius nuostatos „Jeigu Vyriausybė šiems sprendimams nepitaria, žalą, atsiradusią dėl nepagrįsto valstybės rezervo panaudojimo, valstybės rezervo tvarkytojas atlygina įstatymų nustatyta tvarka“ liks neišspręstas klausimas ne tik dėl nepagrįsto panaudotų valstybės rezervo lėšų ir materialinių išteklių atsargų atkūrimo, bet ir atsakomybės už tokį sprendimą. Taip pat, priėmus pakeitimą, nustatantį, kad informaciją apie valstybės rezervo tvarkytojo sprendimą panaudoti valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas valstybės rezervo tvarkytojas nedelsdamas pateikia tik valstybės rezervo koordinatoriui, lieka neaišku, kam šią informaciją valstybės rezervo koordinatorius naudos.

Remdamiesi praktika, atkreipiame dėmesį, kad valstybės rezervo tvarkytojai, teikdami informaciją, dažnai tik parašo, kam ir kokias materialines atsargas savo sprendimu jie panaudojo,

bet neišdėsto jokių papildomų argumentų, kuriais remiantis galima būtų daryti išvadą, ar sprendimas buvo pagrįstas.

Ivertinus pirmiau išdėstytas pastabas ir tai, kad dabar Valstybės rezervo įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo 13 straipsnyje nustatytais atvejais panaudotų valstybės rezervo lėšų ir materialinių išteklių atsargų atkūrimo terminus ir tvarką nustato Vyriausybė, priimdama sprendimą panaudoti valstybės rezervo atsargas, siūlome VRĮ projekto 13 straipsnio 4 dalį tikslinti taip:

„Susidarius ekstremaliajai situacijai, krizės atveju, paskelbus mobilizaciją ir (arba) įvedus nepaprastąją ar karo padėtį, valstybės rezervo tvarkytojas už šių situacijų **valdymą ar** administravimą atsakingų institucijų prašymu turi teisę pats priimti sprendimą panaudoti jo tvarkomas arba pagal jo sudarytas preliminarąsias ir (arba) rezervavimo sutartis užtikrinamas valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas. Šis sprendimas priimamas **ne vėliau kaip kitą dieną po šioje dalyje nurodyto prašymo gavimo dienos.** Informacija **Argumentuotą** informaciją apie valstybės rezervo tvarkytojo ~~sprendimą~~ **sprendimą** panaudoti valstybės ~~rezervą~~ **rezervo materialinių išteklių atsargas** turi būti valstybės rezervo tvarkytojas **nedelsdamas** pateikia **Vyriausybei ir valstybės rezervo koordinatoriui.** Jeigu Vyriausybė šiems sprendimams nepritaria, žalą, atsiradusią dėl nepagrįsto valstybės rezervo panaudojimo, valstybės rezervo tvarkytojas atlygina įstatymų nustatyta tvarka. Valstybės rezervo tvarkytojas, priėmęs sprendimą panaudoti ~~rezervą~~ **valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas**, turi iš karto po sprendimo priėmimo, vadovaudamasis preliminarąja sutartimi, su atitinkamu tiekėju sudaryti valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų pirkimo sutartį ir (arba) imtis veiksmų, kad, vadovaujantis rezervavimo sutartimi, materialinių išteklių atsargos jam būtų perduotos nuosavybės teise“.

Dėl aiškinamojo rašto: siūlome papildyti informacija, kad valstybės rezervo koordinatoriaus funkcijos bus priskirtos ne Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, bet Nacionaliniam krizių valdymo centrui.

Taip pat apkreipiame dėmesį, kad 2022 m. gegužės 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybėje vykusiamе pasitarime dėl valstybės rezervo formavimo ir galimo saugomų atsargų decentralizavimo buvo priimtas sprendimas, kad valstybės rezervo politikos formavimo funkcija bus priskirta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai. Todėl priėmus įstatymų projektų paketą turės būti keičiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro valdymo sričių“.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kanclerė

Iveta Paludnevičiūtė